

EL VALOR ATENUANT DE LES PARTÍCULES EVIDENCIALS «PEL QUE SEMBLA» I «SEGONS (QUE) SEMBLA» EN EL CATALÀ ACTUAL

Lucie Rossowová

Masarykova univerzita, Filozofická fakulta,
Ústav románských jazyků a literatur,
Arna Nováka 1, 602 00, Brno, Repùblica Txeca
rossowova@mail.muni.cz

The reducing value of the evidential particles “*pel que sembla*” and “*segons (que) sembla*” in contemporary Catalan

Abstract: The paper attempts to explore the issue of the Catalan evidentials “*pel que sembla*” and “*segons (que) sembla*” and examines their possible pragmatic functions of reducing in speech. It intends to find answers related to the pragmatic orientation of the reducing of the forms under study, with their frequency in spoken and written use and with the relationship between the reducing and the reported or inference evidentness. The analysis studies samples from different genres, on the basis of which the intention is to find out which is the reducing mission of these particles. On the one hand, we use spoken conversations, formal as well as informal, and, on the other hand, speech acts found in newspaper texts and in literary texts are used. Obviously, all the examples that are analysed carry the fundamental meaning which refers to the source of the information which is communicated. In the contexts where there is some potential threat to the personal image of the speakers, the evidential character of the discourse particles under study reduces the speaker’s responsibility concerning the content of the message and this use relates to the phenomenon of the linguistic reduction. The use of the particles under study is primarily productive in the written language and, besides, it seems particularly fruitful in scientific and newspaper texts. On the basis of the results of this work it can be noted that the reported uses, as well as the inference uses, in obedience to the context, can be associated with the reducing function of the evidential particles.

Keywords: evidentiality; reducing; *pel que sembla*; *segons (que) sembla*; politeness

Resum: L’article intenta aprofundir en el tema dels evidencials catalans *pel que sembla* i *segons (que) sembla* i examinar les seves possibles funcions pragmàtiques atenuants en el discurs. Pretén trobar respostes relacionades amb l’orientació pragmàtica de l’atenuació de les

formes estudiades, amb la seva freqüència en usos escrits i orals i amb la interrelació entre l'atenuació i les evidències reportatives o inferencials. L'anàlisi estudia mostres procedents de diversos gèneres a base de les quals es pretén esbrinar quina és la missió atenuant dels evidencials en qüestió. D'una banda es fan servir converses orals tant formals com informals i, d'altra banda, s'empren enunciats que provenen de textos periodístics i de textos literaris. Tots els exemples analitzats, evidentment, són portadors del significat nuclear que es refereix a la font d'informació que es comunica. En els contextos en els qual hi ha una potencial amenaça de les imatges personals dels parlants, el caràcter evidencial de les partícules discursives estudiades redueix la responsabilitat de l'emissor pel que fa al contingut del missatge que emet i aquest ús es relaciona amb el fenomen de l'atenuació lingüística. L'ús de les partícules estudiades és productiu sobretot en el llenguatge escrit i, a més, sembla extraordinàriament fructífer en textos científics i periodístics. A base de les conclusions del treball podem constatar que tant els usos reportatius com els inferencials, d'acord amb el context, es poden relacionar amb la funció atenuant dels evidencials.

Paraules clau: evidencialitat; atenuació; pel que sembla; segons (que) sembla; cortesia

1. Introducció

Aquest estudi parteix de la suposició que les partícules *pel que sembla* i *segons (que) sembla* són portadores de l'evidencialitat, és el que caracteritza el seu valor nuclear, i que a més poden desenvolupar valors atenuants en determinats contextos. Per corroborar la hipòtesi de partida analitzem els valors dels marcadors citats en un corpus les característiques del qual detallarem més avall.

Les preguntes que es planteja el present estudi són les següents:

Els evidencials *pel que sembla* i *segons (que) sembla* poden exercir la funció atenuant en usos reportatius o inferencials? A què pot apuntar l'atenuació expressada per *pel que sembla* i *segons (que) sembla*? Els evidencials estudiats són més operatius en registres orals o escrits?

Les partícules evidencials estudiades, dins del nostre corpus de treball, formen part dels actes de parla assertius (segons la taxonomia de Searle 1969). El lingüista Henk Haverkate defineix l'objecte il·locutiú de les assercions d'aquesta manera: «El objetivo ilocutivo de las aserciones es conseguir que el interlocutor acepte el contenido proposicional como la expresión de un estado de cosas verdadero [...]» (Haverkate 1987: 57).

Es tracta d'actes de parla que en expressar la creença de l'emissor en l'essència real del seu enunciat, poden causar discrepàncies entre els interlocutors, poden semblar impositius per a l'altre. En general, per disminuir-ne la força il·locutiva, reduir el risc del desacord i respectar les imatges personals dels interactuants sovint cal recórrer a l'atenuació de l'acte. Es pot afirmar que l'estratègia verbal de l'atenuació pel que fa als actes assertius s'empra per suavitzar opinions, judicis o desacords per una banda, i per reduir el compromís epistèmic del parlant respecte a la veracitat d'allò dit (Rossowová 2016). Aquí pretenem arribar a saber si les partícules *pel que sembla* i *segons (que) sembla* poder ser utilitzades amb aquesta funció discursiva.

2. Corpus

L'anàlisi, resultats de la qual pretenem presentar aquí, s'ha realitzat a base de la comparació de corpus diferents. D'una banda hem analitzat el Corpus Oral de Registres (COR) del Corpus de Català Contemporani de la Universitat de Barcelona (CCCUB) amb un total de 13 hores de gravació a partir de les transcripcions proporcionades pel grup de recerca GEV. El COR ens posa a l'abast converses telefòniques amb diferent grau de formalitat/informalitat, diàlegs i entrevistes semiformal, actes formals, entre d'altres. Les gravacions van ser realitzades entre els anys 1995-2000. Malgrat la riquesa de temes oferts pel COR, hi hem trobat tan sols una ocurrència de *segons que sembla*, que representa l'única mostra dels evidencials estudiats provinent del corpus oral. Per tant, al menys a base de les dades amb les quals comptem en aquest treball, els evidencials estudiats semblen no gaire productius en el discurs oral.

D'altra banda hem sotmès a l'anàlisi textos escrits del període entre 1993-2003 aprofitant el Corpus textual informatitzat de la llengua catalana de l'IEC accessible públicament a través de la pàgina web <ctilc.iec.cat.>¹ Gràcies al CTILC hem pogut analitzar la presència de les partícules evidencials *pel que sembla* i *segons (que) sembla* en textos literaris (narrativa, teatre, assaig), textos científics i divulgatius, que tracten diversos temes, com ara temes històrics, artístics, lingüístics, filosòfics i molts més, i articles periodístics. En aquesta mena de textos la presència de totes dues partícules ha sigut molt més freqüent. A partir de la lectura de fragments de 61 obres científiques i divulgatives (amb 123 casos dels evidencials analitzats que fan 2,01 evidencials per obra), 29 obres literàries (amb 39 casos dels evidencials analitzats que fan 0,74 evidencial per obra) i 15 textos periodístics (amb 23 casos dels evidencials analitzats que fan 1,53 evidencial per obra), en els quals s'han detectat les partícules evidencials en qüestió, comptem amb 94 ocurrències de *pel que sembla*, 70 de *segons sembla* i 21 de *segons que sembla*.

En dissenyar el corpus s'ha intentat dotar-lo de mostres de diversos gèneres discursius, tant orals² com escrits, i treballar amb registres informal, semiformal i formal, per tal d'aconseguir la màxima representativitat possible.

La comparació d'aquestes dades ens permet afirmar que les dues partícules són més aviat pròpies del registre escrit i fructíferes sobretot en el discurs científic i en el periodístic. Aquests requereixen expressions que mostrin la informació com a objectiva, fiable i que no responsabilitzin l'autor de la seva veracitat. A més, de les dades que tenim a disposició sembla lleugerament més freqüent la partícula *pel que sembla* en comparació amb el seu sinònim *segons (que) sembla* i significantment més freqüent la variant *segons sembla* en comparació amb *segons que sembla*.

Les funcions pragmàtiques del significat evidencial s'han pogut comprovar gràcies a l'estudi acurat del context en el qual apareixen les partícules, fet que ha sigut possible per l'amplitud dels materials disponibles.

¹ Consultada entre el 15-29 de març del 2020.

² Encara que en aquest punt no hem obtingut un nombre de casos representatiu a partir del COR; fet que pot reflectir una baixa operativitat dels evidencials en els discursos orals.

3. Evidencialitat i atenuació

Com esmenta Jordi M. Antolí Martínez (2012: 43) (d'acord amb la línia de Dendale i Tasmowski 2001):

L'evidencialitat és una categoria o domini semàntic que indica la font o tipus de font d'on procedeix la informació transmesa per l'enunciat [...]. D'altra banda, els evidencials o marcadors evidencials [...] són els elements lingüístics que marquen o es refereixen a la font de la informació.

Els constituents verbals evidencials a part d'assenyalar la font de la informació o coneixement també aporten un grau de compromís epistèmic del parlant o autor del text pel que fa a la veracitat del missatge emès, tal com defenen, per exemple, Chafe (1986) o Nuyls (2001).

El valor modal epistèmic i el grau més o menys elevat de la modalitat epistèmica, o sigui el grau de certesa del parlant respecte al missatge emès, és identificable sempre només a partir de l'estudi del context. El grau de la modalitat no és de cap manera fix en les expressions evidencials catalanes i depèn de la postura del parlant davant la font del coneixement o si es tracta de l'evidència reportada o inferida, termes que veurem amb més detall a continuació.

La tipologia d'evidències ens permet distingir, d'una banda, entre evidencialitat directa, que es desencadena sempre que l'emissor pugui percebre la informació directament mitjançant qualsevol mena de sentit del cos humà. D'altra banda, evidencialitat indirecta, que es refereix a la informació obtinguda d'una altra persona, aportada per un document, etc. (evidència reportada) o a la informació nascuda a partir d'un procés inferencial que du a terme el parlant extraient-la a base de proves observables, experiència o raonament cognitiu (evidència inferida) (Willet 1988).

La font precisa només es pot identificar en casos en els quals el context implica alguna dada més concreta de l'origen de la informació o quan l'evidència va acompanyada de la menció exacta de la font, com en l'exemple següent.³

(1)

Segons el ministeri de l'Interior, el comando de legals, *segons sembla* itinerant, els formaven els fugits Ismael Berasategi, Xabier Zabalo i Ainhoa Barbarin (Segre 2001).

No obstant això, ni en el cas dels evidencials reportatius no apareix sempre una al·lusió explícita a la font d'informació.

(2)

Els dos detinguts anaven armats i, *segons sembla*, es disposaven a robar una furgoneta (Regió 7 2003).

Tot i que ni en aquest fragment ni en la resta de l'article no trobem cap al·lusió a la font de les dades, suposem que no es tracta de dades investigades pel mateix periodista ni obtingudes a partir dels fenòmens sensorials desenvolupats per ell, sinó que provenen, per exemple, d'un expedient policial.

³ Els exemples d'aquest apartat no porten el número de la pàgina del document, ja que provenen del CTILC.

Les característiques dels usos evidencials reportats indiquen que les proposicions en el seu conjunt tendeixen a l'objectivitat i una implicació més petita del parlant respecte a l'evidència introduïda.

En transmetre una evidència inferencial, en general, el marcador evidencial no es refereix a cap dada que condueixi a la inferència o justificació del judici, de tal manera l'evidència resulta prou imprecisa, fet que, com veurem a continuació, subratlla el valor pragmàtic atenuant. La informació que presenta el locutor resulta d'una inferència i la construcció lingüística assenyalada l'origen subjectiu de l'assertió enunciativa.

(3)

Però Orantes, *pel que sembla*, prefereix aguantar, prefereix suportar i empassar-se la saliva, amb certa indignitat esportiva, això sí, i oblidar els repetits menyspreus d'uns nois que, *pel que sembla*, li han perdut el respecte més elemental i no dubten a deixar-lo públicament en evidència a la mínima oportunitat que tenen (Castillo 1990).

L'atenuació és una estratègia conversacional que disminueix la força illocutiva d'un determinat acte de parla o la força d'una expressió. Albelda Marco (2006: 580) defineix l'atenuació com una estratègia que té funcions discursives, es manifesta per elements lingüístics i es reflecteix en el discurs.

Per a la finalitat d'aquest estudi és important la capacitat de l'atenuació, al costat d'altres valors pragmàtics, de disminuir el compromís del parlant amb el que diu mitjançant l'expressió de la modalitat epistèmica.

Els mitjans lingüístics atenuants com a fenòmens sociolingüístics i pragmàtics existeixen en la majoria de les llengües mundials conegudes, però al mateix temps difereixen d'una llengua a l'altra, ja que les manifestacions de l'atenuació no són universals, de la mateixa forma poden variar les seves funcions i contextos d'ús. Sense el coneixement del context situacional o el coneixement de la intencionalitat de l'emissor d'un enunciat no és possible identificar si el mecanisme en qüestió és portador d'atenuació lingüística o no ho és. Les possibles funcions atenuants, com ja s'ha dit, es possible identificar-les només dins del context de parla. Per tant, en aquell punt volem emfatitzar que les partícules estudiades en aquest treball no es poden catalogar automàticament com a recursos per atenuar qualsevol enunciat sense tenir en compte les circumstàncies situacionals i les intencions dels parlants. La mateixa forma lingüística pot servir o no com a estratègia de l'atenuació lingüística, això depèn del seu ús concret.

Per tal d'evitar confusions terminològiques i conclusions inexactes dediquem unes línies per distingir entre els termes cortesia lingüística⁴ i atenuació lingüística. Alguns autors (Brown, Levinson 1987; Puga 1997) no els diferencien, o sigui, els utilitzen per referir-se al mateix concepte. No obstant això, els dos termes no representen la mateixa realitat, d'una banda, les estratègies cortesanes no es basen sempre en l'atenuació, o sigui, l'atenuació no és l'única manera d'expressar la cortesia verbal, evidentment en català n'hi ha d'altres també. D'altra banda, per més freqüent que

⁴ La cortesia verbal inclou estratègies lingüístiques que serveixen per no perjudicar la imatge personal de l'altra persona i per defensar la imatge personal del parlant, d'aquesta manera facilita les relacions cordials entre els interlocutors, afecta les relacions interpersonals.

sigui l'emprament de l'atenuació com a recurs d'expressió de la cortesia, pot tenir també altres funcions en el discurs. Un missatge no es mitiga sempre només per raons cortesies, és a dir, l'atenuació lingüística no és sempre una estratègia emprada per debilitar els actes de parla que posin en perill les imatges positiva o negativa dels interlocutors (Brown, Levinson 1987), no sempre comunica cortesia, sinó que també es fa servir amb finalitats estratègiques, per exemple, quan el parlant intenta aconseguir obtenir cert benefici per a ell mateix i per aquesta raó atenua el seu enunciat per tal de convertir-lo en més acceptable per a l'altra persona (Rossowová 2018: 314). Anàlogament, l'absència de l'atenuació en un enunciat no significa necessàriament que ens trobem davant d'un cas d'enunciat descortès o no cortès, ja que l'atenuació és tan sols una de les possibles estratègies del fenomen de la cortesia verbal. Com explica Briz (2012: 36): «[...] si ser atenuado fuera ser cortés, serlo menos o no serlo significaría descortesía, lo que es a todas luces falso». Per les raons aquí exposades breument considerem, igual que, per exemple, Briz (1994, 2012) i Albelda Marco (2003, 2006), que convé distingir aquests dos termes pragmalingüístics i no utilitzar-los com a sinònims.

4. L'anàlisi dels marcadors evidencials *pel que sembla* i *segons (que) sembla* des del punt de vista de l'atenuació

Del corpus s'han extret totes les ocurrences de *pel que sembla* i *segons (que) sembla* per observar si en els contextos estudiats poden adquirir el valor atenuant. En cada cas s'ha tingut en compte la relació existent entre el contingut de la proposició i la imatge personal de l'emissor o del destinatari a la qual pugui amenaçar d'alguna manera. Per completar, afegim en aquest punt els trets que caracteritzen cadascuna de les facetes de la imatge personal. Brown i Levinson (1987) distingeixen entre la imatge positiva que es refereix al desig de cada persona de ser respectada i estimada pels altres i la imatge negativa que correspon amb la necessitat de les persones de no veure's obligades a res, de disposar de la llibertat d'actuació. Per estudiar la relació cal recórrer al context que és indispensable per a la categorització correcta.

Totes dues locucions adverbials estudiades provenen del verb *semblar* i són portadores del significat evidencial. L'evidencialitat és un fenomen díctic gràcies al qual s'estableix una distància entre l'emissor i l'evidència i d'aquesta manera es minimitza la seva implicació. Bermúdez (2005) explica que la distància és mínima quan l'evidència prové de l'emissor i màxima quan prové de font aliena.

Els marcadors evidencials estudiats són marcadors impersonals (a diferència del *em sembla*, per exemple, que comportaria un grau d'implicació del parlant més elevat) i per tant resulten més distants. Gràcies a aquesta impersonalitat amaguen el jo del parlant, disminueixen el seu propi compromís.

A més, sembla que el grau de compromís del parlant resulta més rebaixat en les evidències reportades, ja que d'aquesta manera l'emissor trasllada la responsabilitat de la proposició a una circumstància externa, l'origen de la informació es veu mogut fora del domini del parlant.

En molts d'aquests casos l'ús de l'estructura evidencial es pot entendre com a estratègia verbal intencionada (Briz 2016; Ruiz Gurillo 2005) encaminada a evitar que a l'emissor se'l pugui acusar de l'autoria de la informació proporcionada i culpar-lo de la seva veracitat o falsedat. El jo del qui transmet la informació s'amaga darrere la font de la informació, com il·lustra, per exemple, l'enunciat (4). Vist així, es tracta d'una clara funció atenuant dels evidencials tractats.

(4)

Antigament, la denominació del riu Daró era *Adaró*; *pel que sembla* un terme relacionat amb *ar*, equivalent en llengües preromanes a «vall» o «aigua», *segons* Enric Moreu-Rey, o amb l'àrab *dàra*, «riu petit», *segons el parer de Pere Balañà i Abadia* (Vila 1998).

Com podem comprovar en aquest exemple, al significat evidencial de les formes en qüestió també se li afegeixen altres valors deduïbles contextualment. En aquest estudi ens centrarem només en el valor addicional d'atenuació, encara que la bibliografia estudiada insinua que en els marcadors evidencials en general n'hi pot haver d'altres (Kotwica 2013, 2015; Estellés Arguedas; Albelda Marco 2017).

Les evidències inferides sovint poden assumir un grau més elevat del compromís de l'emissor, qui, en relació amb la inferència que du a terme respon de la proposició i tot l'enunciat adquireix cert to subjectiu. És perquè ja no hi és present cap font d'informació responsable de la seva veracitat. En aquesta mena d'enunciats l'evidencial pot funcionar com a atenuant de la responsabilitat, es tracta d'un recurs estratègic. Mitjançant l'ús de l'evidencial s'intenta defensar que la inferència a la qual ha arribat el parlant es deu a les semblances objectives, inherents a la situació en qüestió. Així es pretén evitar la completa responsabilitat de l'emissor de la veracitat de l'enunciat i distanciar-se, al menys en part, de la informació comunicada.

(5)

El buit dels 14 als 16 anys ha pesat fortament en aquest esquema de batxillerat a base de crèdits on, *segons que sembla*, es podrà sortir amb un grau mitjà a la butxaca sense haver fet a fons algunes de les matèries que de sempre han estat considerades bàsiques i encimentadores (Vallverdú 1995).

En el cas de les informacions inferides introduïdes per les formes evidencials, a més a més, de vegades s'aspira a atenuar el possible rebuig de l'afirmació. Ja que utilitzant un dels evidencials la veracitat de la proposició es limita a les aparences percebudes i, per tant, potser en cert grau no exactes. I també s'aspira a augmentar la possibilitat d'equivocació per part de l'emissor pel que fa a la veracitat de la informació, i d'aquesta manera es pretén atenuar la força de l'assertió.

Aquesta característica es pot observar, per exemple, en les crítiques on opera com a recurs estratègic per salvaguardar les imatges dels interactuants i per fer la crítica menys directa. En la formulació de la proposició en forma de semblança o creença, l'emissor es compromet menys amb la informació proposicional. L'assertió no és tan directa com si fos formulada sense la partícula evidencial, la seva funció és clarament atenuant. L'emissor pretén mostrar certa empatia respecte a l'interlocutor i matisar el missatge perquè és conscient que la informació emesa podria provocar contrarietat i causar un impacte dolent a la imatge pública del destinatari.

(6)

Justa. Per això us havia posat estimació a l'un i a l'altre. Ha treballat molt dur, per a tu, Henry. No crec que us adoneu de què significa, per a una noia del seu estament, un esforç cerebral d'aquesta naturalesa. Bé. *Segons sembla*, quan ha arribat el gran dia de la prova i ella ha acomplert per compte vostre aquesta extraordinària empresa sense cometre un sol error, vosaltres dos us vaueu estar allà, sense adreçar-li la paraula, felicitant-vos entre vosaltres perquè tot s'havia acabat i comentant fins a quin punt us havia avorrit l'experiment (Bru de Sala 1997).

(7)

Potser els qui ens dediquem a l'ensenyament de la ciència i de l'art de la direcció d'empreses tenim pendent una segona lectura del repetit -i, *pel que sembla*, descuidat- missatge, i potser la conclusió que se'n pot extreure sigui que el nostre paper ha de sobrepasar els límits de la mera transmissió i crítica de coneixements, i actuar més en consonància amb la triple faceta directiva, exposada per Mintzberg, d'un rol en relació a les persones, d'un altre en relació a la informació i d'un en relació a la presa de decisions (Mundet i Hiern 1992).

En aquest exemple l'emissor utilitza un altre atenuant, *potser*, una expressió de possibilitat i inseguretat, amb la qual atenua les seves opinions. Formula l'acte assertiu emès en forma d'una opció subjectiva, d'aquesta manera restringeix la seva validesa, explícita que es tracta només d'una possibilitat de la qual no està segur i que es pot allunyar de la realitat i amb tots dos recursos atenuants obre la possibilitat d'equivocar-se. D'aquesta manera preserva en cert grau la imatge personal de la persona a la qual es dirigeix mitjançant l'acte de parla comunicat.

Com s'ha pogut apreciar fins ara, mentre el contingut de la proposició afecta l'autoimatge de l'emissor es pot veure que les partícules estudiades serveixen per atenuar el missatge per salvaguardar la imatge de l'emissor amb la finalitat de no semblar una persona mentidera, etc. I si, d'altra banda, el contingut pot tenir efectes negatius en la imatge del destinatari del missatge, els evidencials atenuen el dany potencial que pugui provocar la proposició d'acord amb les necessitats de la cortesia verbal. Els parlants atenuen els seus missatges a fi de que el seu enunciat sigui més acceptable per a l'interlocutor. Es tracta de mostres d'enunciats atenuants la finalitat dels quals és cortesa, la presència de les partícules evidencials estudiades permet disminuir o/i evitar tensions entre els interactuants en aquesta mena de contextos.

Com hem pogut observar en els exemples que acabem de veure, totes dues locucions presenten un grau alt de fixació, i són morfològicament estables i immòbils. Totes dues poden ocupar posicions diferents dins de la proposició- al començament de l'assertió, intercalades o, amb menys freqüència, posposades. La posició final de l'evidencial es pot veure en l'exemple següent:

(8)

La col·laboració és molt elevada, segons sembla (Aymà-Aubeyzon 1992).

5. Conclusions

Aquest estudi s'ha proposat investigar el valor atenuant de les locucions adverbials evidencials *pel que sembla* i *segons (que) sembla* i focalitzar en les funcions de l'atenuació emprada comparant la salvaguarda de la imatge personal de l'emissor

o del destinatari del missatge. Sense donar importància al nombre de mostres que apunten cap a la imatge de l'emissor d'una banda i cap a la imatge del receptor d'altra banda, ja que la naturalesa predominantment científica i periodística del corpus compilat no ens ha proporcionat tants exemples de possibles situacions comunicatives conflictives que puguin posar en perill la imatge del receptor, ens hem centrat en els valors pragmàtics atenuants de les locucions estudiades per tal de descriure les seves funcions atenuants en el discurs.

L'atenuació redueix la força il·locutiva dels actes de parla assertius, considerats actes de parla no cortesos (Haverkate 1994). Regula les relacions interpersonals exaltant les màximes de tacte, unanimitat i modèstia (Leech 1980, 1983), disminueix el profit de l'emissor i augmenta el profit del receptor, al mateix temps aconseguix reduir els efectes negatius d'un missatge i la discordança entre els parlants.

Es poden establir les conclusions següents:

En totes les mostres disponibles, o sigui en tots els gèneres analitzats, lògicament, s'ha detectat el significat nuclear 'font d'informació' independentment del tipus d'evidència.

El caràcter evidencial de *pel que sembla* i *segons (que) sembla*, que es dirigeix a una font d'informació de fora del domini de l'emissor, afavoreix el seu ús per minimitzar la responsabilitat de la persona emissora del missatge i aquesta característica està relacionada amb el fenomen de l'atenuació lingüística. El valor atenuant es desenvolupa quan existeix un potencial perjudici de les imatges personals dels interlocutors.

Les notícies del llenguatge periodístic, les afirmacions dels discursos científic o divulgatiu o en general qualsevol mena de missatge reportat es pot convertir en una intervenció arriscada pel fet de no coincidir amb la realitat. Amb la finalitat de protegir la seva imatge personal davant l'eventual falsedat de la notícia o afirmació comunicada, l'autor sol mencionar la font d'informació i/o referir-s'hi amb l'evidencial. En expressar la font en la qual està basada la proposició es disminueix el compromís del parlant amb el que diu. D'aquesta manera evita que el destinatari li pugui atribuir la plena responsabilitat de la veracitat del missatge, es tracta d'un intent de protegir-se a si mateix, perquè al destinatari se li obre la possibilitat que l'emissor no tingui raó. El valor de la salvaguarda de l'autoimatge se suma al valor bàsic evidencial. Llavors la funció de l'atenuació apunta a la preservació de la imatge del parlant.

En les evidències inferides, que naturalment també poden formar part dels discursos científic, periodístic, divulgatiu o literari, entre d'altres, d'acord amb el context, els evidencials tendeixen a disminuir el grau de responsabilitat del parlant respecte a la veracitat de la informació proporcionada presentant la inferència com a inherent a la situació concreta.

Els evidencials es poden orientar també cap a la protecció de la imatge personal del destinatari del missatge en el qual l'ús d'una de les partícules evidencials tractades pot atenuar la potencial descortesia que pot suposar la formulació d'un judici o crítica. En els casos en els quals un parlant empàtic avalua la formulació d'un enunciat com a contrària als desitjos personals de l'interlocutor que pugui conduir a una

situació tensa o pugui ser rebuda negativament per part d'aquell, el parlant pot remetre a una font inferencial del coneixement. Només per completar, afegim que aquesta mena de contextos l'hem trobat majoritàriament en els gèneres literaris (narrativa, teatre, assajos), gràcies al ventall de relacions interpersonals que s'hi presenten.

Basant-nos en aquestes dades podem concloure que tant els usos reportatius com el usos inferencials poden exigir contextualment la funció atenuant dels evidencials, d'acord amb la potencial necessitat d'evitar la plena responsabilitat per una afirmació per part de l'emissor o d'acord amb la potencial necessitat d'atenuar una descortesia cap a l'interlocutor. L'evidencialitat es pot fer servir com a mecanisme d'atenuació.

Pel que fa a la freqüència d'ús, en les fonts estudiades, tant orals com estrites, és més alta la freqüència de *pel que sembla* amb 94 ocurrències, *segons sembla* apareix 70 vegades i la seva variant *segons que sembla* tan sols 22 cops. A més, segons les dades observades, l'ús d'aquests marcadors discursius sembla estar restringit sobretot al llenguatge escrit i és fructífer en textos científics/divulgatius i periodístics. L'alta incidència dels evidencials en aquesta mena de textos es pot explicar per la necessitat d'aquests gèneres de dotar les afirmacions o les notícies d'objectivitat i imparcialitat.

Bibliografia

- ALBELDA MARCO, Marta (2003), «Los actos de refuerzo de la imagen en la cortesía», en BRAVO, D. (ed.), *Actas del I coloquio Internacional del Programa Edice*, Estocolmo: Programa Edice, 298-305.
- ALBELDA MARCO, Marta (2006), «Discordancia entre atenuación/cortesía e intensificación/ descortesía en conversaciones coloquiales», en BLAS ARROYO, J. L. – CASANOVA ÁVALOS, M. – VELADNO CASANOVA, M. (eds.), *Discurso y sociedad: contribuciones al estudio de la lengua en contexto social*, Castelló de la Plana: Universitat Jaume I, 577-586.
- ALTURO, Núria – BLADAS, Òscar – PAYÁ, Marta – PAYRATÓ, Lluís (ed.) (2004), *Corpus oral de registres. Materials de treball* [Multimèdia], Barcelona: Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona [disponible en <<http://www.ub.edu/ccub/corpusoralderegistres-cor.html>>, 5/2/2019].
- ANTOLÍ MARTÍNEZ, Jordi (2012), «Canvi semàntic i gramaticalització en el sorgiment de marcadors evidencials. Evolució semàntica de PARERE i derivats en el llatí tardà i en el català», *eHumanista/IVITRA* 2, 41-84.
- ANTOLÍ MARTÍNEZ, Jordi (2015), *L'evidencialitat en català antic: estudi de corpus i acostament segons la gramàtica cognitiva*, Alicante: Universitat d'Alacant.
- AYMÀ-AUBEYON, Josep M. (1992), *Allò que no se sol dir de la normalització lingüística*, Barcelona: Empúries, 7-178.
- BERMÚDEZ, Fernando (2005), *Evidencialidad: La codificación lingüística del punto de vista*, Estocolmo: Universidad de Estocolmo.
- BRIZ GÓMEZ, Antonio (1994), «La atenuación en la conversación coloquial. Una categoría pragmática», en Cortés Rodríguez, L. (ed.), *El español coloquial: actas del I Simposio sobre análisis del discurso oral*, Almería: Universidad de Almería.
- BRIZ GÓMEZ, Antonio (2012), «¿Atenuación y cortesía son pareja?» en ESCAMILLA MORALES, J. – VEGA, G. H. (eds.), *Miradas multidisciplinares a los fenómenos de cortesía y descortesía en el mundo hispano*, Barranquilla-Estocolmo: Cadis-Programa Edice, 33-75.

- BRIZ GÓMEZ, Antonio (2016), «Evidencialidad, significados pragmáticos y partículas discursivas en español. Sobre la intensificación tácticamente evidencial» en GONZÁLEZ RUIZ, R. – IZQUIERDO ALEGRÍA, D. – LOUREDA LAMAS, Ó. (eds.), *La evidencialidad en español. Teoría y descripción*, Madrid: Iberoamericana/Vervuert, 103-128.
- BROWN, Penelope – LEVINSON, Stephen (1987), *Politeness. Some universals in language use*, Cambridge: Cambridge University Press.
- BRU DE SALA, Xavier (1997), *Pigmalió*, Barcelona: Edicions La Magrana.
- CASTILLO, Àngel (1990), *Avui* 4395, Barcelona.
- CHAFE, Wallace (1986), «Evidentiality in English Conversation and academic writing», en CHAFE, W. – NICHOLS, J. (eds.), *Evidentiality: The linguistic coding of epistemology, Advances in Discourse Processes*, Vol. 20, Norwood, 261-272.
- CORNILLIE, Bert (2007), *Evidentiality and epistemic modality in Spanish (semi-) auxiliaries. A cognitive-functional approach*, Berlin-Nueva York: Mouton de Gruyter.
- DENDALE, Patrick – TASMOWSKI, Liliane (2001), «Introduction: Evidentiality and Related Notions», *Journal of Pragmatics* 33, 339-348.
- ESTELLÉS ARGUEDAS, María – ALBELDA MARCO, Marta (2017), «Evidencialidad, atenuación y descortesía en al parecer y por lo visto. Influencias del género discursivo», en CORNILLIE, B. – IZQUIERDO ALEGRÍA, D. (eds.), *Gramática, semántica y pragmática de la evidencialidad*, Pamplona: EUNSA, 169-201.
- GONZÁLEZ CONDOM, Montserrat (2011), «Indirect evidence in Catalan: A case study», en PAYRATÓ, LL. – COTS, J. M. (eds.), *The pragmatics of Catalan*, Berlin: De Gruyter Mouton, 146-172.
- HAEVERKATE, Henk (1987), «La cortesía como estrategia conversacional», en HAEVERKATE, H. (ed.), *La semiótica del diálogo*, Amsterdam: Editions Rodopi, 27-64.
- HAEVERKATE, Henk (1994), *La cortesía verbal. Estudio pragmalingüístico*, Madrid: Gredos.
- KOTWICA, Dorota (2013), «Los valores del significado de la partícula evidencial al parecer: la atenuación y el efecto de disociación», en CABEDO NEBOT, A. et al. (eds.), *Estudios de lingüística: investigaciones, propuestas y aplicaciones*, Valencia: Universitat de València, 403-410.
- KOTWICA, Dorota (2015), «Al parecer evidencial atenuante. ¿Y reforzador?», en ÁLVAREZ LÓPEZ, C. J. – GARRIDO MARTÍN, B. – GONZÁLEZ SANZ, M. (coords.), *Jóvenes aportaciones a la investigación lingüística*, Sevilla: Ediciones Alfar, 481-493.
- LEECH, Geoffrey (1980), *Explorations in Semantics and Pragmatics*, Amsterdam: John Benjamins Publishing.
- LEECH, Geoffrey (1983), *Principles in Pragmatics*, London: Longman.
- MUNDET I HIERN, Joan (1992), *Direcció d'organitzacions per variables clau*, Universitat Politècnica de Barcelona.
- NUYIS, Jan (2001), «Subjectivity as an evidential dimension in epistemic modal expressions», *Journal of Pragmatics* 33, 383-400.
- PUGA LARRAÍN, Juana (1997), *La atenuación en el castellano de Chile. Un enfoque pragmalingüístico*, Valencia: Tirant Lo Blanch Libros.
- RAFEL I FONTANALS, Joaquim (dir.) (2005), *Corpus textual informatitzat de la llengua catalana*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans [disponible en <<https://ctilc.iec.cat/scripts/index.asp>>, 29/3/2020].
- Regió* 7 6587 (2003), Manresa.

- ROSSOWOVÁ, Lucie (2016), *Cortesía verbal en el español del siglo XIX*, Brno: Masarykova univerzita.
- ROSSOWOVÁ, Lucie (2018), «Ztotožňování a nesoulad pojmů “verbální zdvořilost” a “zmírňování” v pragma-lingvistickém studiu», en BEDNAŘÍKOVÁ, B. – STŮJOVÁ, P. (eds.), *Lidská zkušenost jako součást jazykové sémantiky (?): sborník z 15. mezinárodního setkání mladých lingvistů*, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 307-314.
- RUIZ GURILLO, Leonor (2005), «Las locuciones marcadoras del español: análisis y aplicaciones» en ALMELA, R. – TRIVES, E. R. – WOTJAK, G. (eds.), *Fraseología contrastiva*, Murcia: Universidad de Murcia, 241-258.
- SEARLE, John Rogers (1969), *Actos de habla. Ensayos de filosofía del lenguaje*, Madrid: Cátedra.
- Segre 7101 (2001), Manresa.
- VALLVERDÚ, Josep (1995), *Convidat a parlar*, Lleida: Pagès Editors.
- VILA, Marc-Aureli (1998), *Catalunya: rius i poblament*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- WILLET, Thomas (1988), «A cross-linguistic survey of the grammaticalization of evidentiality» *Studies in Language* 12.1, 51-97.